

Utredning om offentliga vattenposter i Malmö

Fastighets- och gatukontoret

2023-04-13

Utredning om offentliga vattenposter i Malmö

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2021-06-23, § 207, att uppdra åt tekniska nämnden att i samarbete med VA SYD utreda var man kan placera permanenta vattenposter i Malmö.

Avgränsning

Fastighets- och gatukontoret har tolkat benämningen ”permanent vattenposter” som att de är fast förankrade i den offentliga miljön. Vattentillgången på de befintliga vattenposterna är mellan april och oktober eftersom de stängs av under vintermånaderna för att anläggningen inte ska frysa sönder. Om vattentillgång även ska tillhandahållas vintertid krävs kostnadskrävande installationer av elvärme för att de inte ska frysa. Därför har detta inte beräknats i denna utredning.

Kartläggning

Fastighets- och gatukontoret har genomfört en kartläggning om var dricksvatten i nuläget tillhandahålles för allmänheten i den offentliga miljön, vilken redovisas i kartbilaga 1.

Det framgår i utredningen att det i nuläget finns 29 dricksvattenposter, 33 offentliga toaletter med vattenpost på utsidan samt 12 duschar, dvs totalt 74 dricksvattenposter, där det är möjligt att fylla på dricksvatten, vilket åskådliggörs i en kartritning, bilaga 1.

På de offentliga toaletterna finns både möjlighet att fylla på dricksvatten inne på toaletten samt att det finns tappkran på utsidan av toalettbyggnaden.

De 29 offentliga dricksvattenposterna, de 12 duscharna samt de utvändigt placerade tappvattenkranarna på de 33 offentliga toaletterna, stängs av under vintern för att åter öppna på sommaren.

Förslag på möjliga platser för placering av ytterligare permanenta vattenposter föreslås i Mellanhedsparken, Djupadalsparken och Bellevueparken, vilket redovisas i bilaga 2.

Samråd med VA SYD och miljöförvaltningen

VA SYD lämnade vid tillfället för kommunfullmäktiges beslut (Kf 2021 § 207) ett yttrande där de är positiva till motionens förslag att ge tekniska nämnden i uppdrag att i samarbete med VA SYD utreda var man kan placera permanenta offentliga vattenposter i Malmö. De skriver även: ”Dock är det viktigt att beakta säkerheten och att det kan garanteras att det vatten som hämtas vid vattenposterna är tjänligt.”

Fastighets- och gatukontoret har fört en dialog med VA SYD samt även med miljöförvaltningen rörande säkerhet, risker och konsekvenser med dricksvatten på allmän plats vilket redovisas nedan.

Precis som motionen anger så har Malmöfestivalen i flera år haft tillfälliga vattenposter över hela festivalområdet; helt i VA SYDs regi som installerar, provtar och ansvarar för att säkerställa och upprätthålla vattenkvaliteten under festivalen. I anslutning till alla stora arrangemang, oavsett avsändare, kan denna tjänst köpas av VA SYD.

Fastighets- och gatukontoret har ställt frågan om denna tjänst kan köpas permanent till de befintliga offentliga vattenposterna i Malmö och fått svaret att de för närvarande ej kan erbjuda denna tjänst på grund av resursbrist.

Riskerna med offentliga dricksvattenposter på allmän plats är flera. Vid sidan av skadegörelse kan olika typer av sjukdom eller smitta kopplad till dålig hygien och problematik med bakterietillväxt i stillastående vatten förekomma. Viktigt att påpeka är att skadegörelse också kan bestå i påstrykande eller införande av olämpligt material eller vätska i eller på anläggning. För att i möjligaste mån minska riskerna bör de dricksvattenkranar (vid vilka medhavda dryckeskärl kan påfyllas) stå under kontinuerlig och minst daglig kontroll och sanering.

Dricksvatten klassas som livsmedel och har ett omfattande regelverk, utifrån Livsmedelslagstiftningen, däribland Livsmedelsverkets föreskrifter SLVFS 2022:12 som beslutades den 30 november 2022 och ersatte SLVFS 2001:30 om dricksvatten. I Malmö är det VA SYD som är dricksvattendistributör och därmed svarar för upprätthållandet av kvalitetskravet gentemot kund, fram till kundens ledning vidtar.

VA SYD rekommenderar generellt ej att offentliga vattenkranar används som dricksvatten pga riskerna beskrivna ovan. De menar att det krävs kontinuerliga vattenprovskontroller på plats (vid tappkran) för att garantera att dricksvattnet är tjänligt. Tekniska nämnden äger och ansvarar för vattnet i de 33 offentliga toaletterna samt för de övriga 41 befintliga dricksvattenposter/duschar som finns i den offentliga miljön. Om någon blir sjuk är det verksamhetsutövaren som är ansvarig för vattenkvaliteten vid varje givet tillfälle.

I samråd med miljöförvaltningen uppger de att enligt livsmedelslagstiftningen framgår att:

- Livsmedel, inklusive dricksvatten, ska inte släppas ut på marknaden om de inte är säkra.
- Den som släpper ut dricksvatten på marknaden ansvarar för att livsmedlet är säkert.
- Det ska finnas rutiner för rengöring, underhåll och kontroll av dricksvattenfontäner och vattenposter.
- Om man med uppsåt eller av oaktsamhet distribuerar livsmedel, inklusive dricksvatten, som orsakar eller kan orsaka människors liv eller hälsa så finns

straffbestämmelser i lagstiftningen, till exempel böter eller fängelse. Om miljöförvaltningen konstaterar att företaget (ansvarstagaren) har avvikelser mot livsmedelsbestämmelserna så kan de även besluta om förbud och/eller föreläggande.

FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER

Som angetts ovan finns det säkerhetsrisker med dricksvatten på allmän plats och förvaltningen har därför fokuserat på hur dessa risker kan minimeras i största möjliga mån.

Vid mätning/redovisning av dricksvattenvolymåtgången på flera av de offentliga dricksvattenposterna visar det sig att den generellt är låg. Det innebär att flera av de befintliga dricksvattenposterna ej används frekvent och att vattnet är stillastående långa tider vilket innebär att risk för bakterier då ökar.

På de offentliga toaletterna används vattnet mer frekvent. På vattenutkasterna som finns vid de offentliga toaletterna görs daglig tillsyn och rengöring och vid misstanke om kontaminering eller annan säkerhetsmisstanke genomförs vattenprover.

På övriga vattenposter görs för närvarande ingen regelbunden tillsyn eller rengöring. Förvaltningen kommer, på övriga vattenposter, från och med sommaren 2023 att genomföra daglig rengöring samt att spola vattenledningarna dagligen vilket minimerar risken betydligt för bakterieansamling och därmed sjukdom. Vid misstanke om kontaminering ska vattenprover tas och aktuell vattenpost stängas av tills vattenprovets svar har levererats (ca 2 dagar). Vattenprov ska genomföras vid öppning av vattenposten på våren samt en gång under sommaren.

VA SYD är ansvarig för dricksvattenkvaliteten fram till kommunens ledning. Dock finns det en liten risk att kontaminering av tappkranen ändå sker mellan de dagliga tillsynerna, vilket skulle kunna orsaka hälsorisker och i sådant fall är verksamhetsutövaren ytterst ansvarig.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Daglig kontroll, rengöring och vattenspolning kommer att genomföras av Kommunteknik på de 29 befintliga vattenposterna i staden. Badvärdarna på stränderna kommer att genomföra kontrollen av de 12 offentliga duscharna.

Kostnad för daglig kontroll av de 29 befintliga vattenposterna genomförd av Kommunteknik uppskattas till 1 000 000 kr/år. Detta inbegriper 2 personer med transportmedel under 6 månader om året, då vattnet är tillgängligt.

Kostnad för vattenprover på 41 befintliga vattenposter och vattenduschar två gånger per år uppskattas till cirka 22 000 kr årligen. Vid övriga 33 offentliga toaletter görs vattenprov vid misstanke om kontaminering, något som även

kommer utföras vid behov på de 41 vattenposter utöver de två vattenprov som ska göras årligen.

De ekonomiska faktorerna för nya permanenta dricksvattenposter är stora. Drygt 100.000 kr och uppåt beroende på val av utformning och funktion per post. Beroende på val av plats kan kostnader för rördragning samt avrinning och dagvattenhantering tillkomma. Därtill läggs drift och vattenkostnad, vilket uppgår till 12-16 kr/kubik, kostnad för VA-mätare ligger runt 1200-1900 kronor per år. Sammantaget uppskattas driftvattenkostnaden inklusive tillhörande kontroll till cirka 40 000 kr/år per vattenpost.

SLUTSATSER

Uppdraget har varit att utreda var ytterligare permanenta vattenposter i den offentliga miljön kan placeras, vilket redovisas i bilaga 2 utifrån befintliga vattenposter som redovisas i bilaga 1.

Kostnaden för placering av av tre nya vattenposter i Malmö centrum är beräknad till cirka 300 000 kronor, därtill kommer årlig drift på cirka 120 000 kronor. Installation är möjlig tidigast under år 2024.

Förvaltningen föreslår att utöka de befintliga 74 vattenposterna med ytterligare tre enligt redovisat förslag.

Det är möjligt att åskådliggöra de befintliga vattenposterna för allmänheten på kommunens hemsida.

— — —

Bilagor:

Bilaga 1 – Befintliga vattenanläggningar i den offentliga miljön i Malmö Stad

Bilaga 2 – Förslag på utökning av vattenposter i Malmö stad

Bilaga 3 – Bilder på olika typer av vattenposter i Malmö